

LIETUOS MOKSLŲ AKADEMIJOS VRUBLESKIŲ BIBLIOTEKOS

VEIKLA 2016 METAIS

2016 metai į Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos (toliau – LMAVB) istoriją įeis kaip pastato rekonstrukcijos pradžios metai. Pasirengimas rekonstrukcijai ir saugyklų demontavimo darbai ataskaitiniais metais apsprendė LMAVB skyrių veiklos ritmą. Ypač daug pastangų ir susitelkimo pareikalauta iš Komplektavimo, Fondų saugojimo ir aptarnavimo bei Ūkio skyrių, nors ir visų kitų skyrių darbuotojai aktyviai dalyvavo gausių talkų metu tiek pakuojuant knygas, tiek perkeliant jas į kitas patalpas ar išvežant į laikinas saugyklas.

Komplektavimo skyriuje supakuota ir išvežta laikinam saugojimui į išnuomotas UAB „Transekspedicija Invest“ patalpas Galinės kaime 212 394 fiz.vnt. leidinių iš Atsargos fondo ir 3 774 fiz.vnt. leidinių iš Mainų fondo.

Iš Pagrindinio fondų saugyklų į depozitą ir laikinas saugyklas teko perkelti 2 212 500 fiz. vnt. leidinių. Fondų ir vartotojų aptarnavimo skyriui buvo iškilęs sudėtingas uždavinys iš bendro masyvo atrinkti aktyviają, labiausiai skaitomą šių rinkinių dalį. LMAVB patalpose buvo palikta 335 000 aktyvių dokumentų. Jie sutalpinti į atsilaisvinusį Atsargos fondo plotą, buvo įrengtos papildomos lentynos susirinkimų, posėdžių salėse ir visur, kur tik rastas laisvesnis plotas saugyklose ir skaityklose senajame pastate. Tai pareikalavo papildomų darbo ir finansinių sąnaudų.

Į laikinas saugyklas ir depozitą UAB „Transekspedicijoje“ išvežta 24 000 lentynų metrų spaudinių. 2016 m. sausio-birželio mėn. pakavimo aparatu buvo supakuotas 45 441 paketas ir 157 dėžės mažo formato dokumentų. Birželio 22 d. į laikinas saugyklas pajudėjo pirmieji padėklai su knygomis. Rugsėjo mėnesį suvežti visi leidiniai, iš jų 476 padėklai arba 11 800 lentynų metrai su pasyviuoju fondu, kuris bus saugomas kaip depozitas, likusieji spaudiniai sustatyti į lentynas, išlaikant šifrų seką ir jais aptarnaujami skaitytojai. 2016 m. rugsėjo 29 d. laikinose saugyklose įkurtas Fondų ir aptarnavimo skyriaus sektorius su trimis pareigybėmis. Leidiniai skaitytojams iš laikinųjų saugyklų vežami ir gražinami du kartus per savaitę.

Fondų ir vartotojų aptarnavimo skyriaus bei visų LMAVB darbuotojų pastangomis buvo atliktas didžiulis darbas: atlikta Pagrindinio Bibliotekos fondo analizė; perkeltas visas fondas, išsaugant fondo struktūrą; atnaujintas skaitytojų aptarnavimas.

Neramūs metai buvo ir LMAVB Skyriui mokslo institutuose. Po VU institutų TFAI ir BCHI persikraustymo į Saulėtekį, LMAVB padaliniai šiuose institutuose buvo

reorganizuoti ir perkelti į centrinius rūmus. Buvo paruošta skaitykla ir darbo kambarys darbuotojoms. Nuo šiol LMAVB turi naują Fizinių mokslų skaityklą.

Skyriaus mokslo institutuose darbuotojoms 2016 m. teko didžiulis krūvis kraustant ne tik šių padalinių, bet ir FTMC CHI padalinio fondą: dalis jo buvo išvežta į Cheminių technologijų skyriaus skaityklą (Akademijos g.7), kita- į FTMC (Saulėtekio al.3).

2016 m. lapkričio 3 d. LMAVB rekonstrukcijos darbų Generalinis rangovas Panevėžio statybos trestas pradėjo Saugyklų pastato griovos darbus. 2016 m. buvo įsisavinta 320 000 Eur, LR Vyriausybės skirtų LMAVB rekonstrukcijos pradžia.

Nežiūrint visų sunkumų ir išbandymų, tekusių LMAVB bendruomenei 2016 m., Biblioteka vykdė visus uždavinius, numatytus nuostatuose ir stengėsi kuo geriau atlikti savo misiją.

Natūralu, kad kai kurie statistiniai duomenys sumažėjo dėl objektyvių priežasčių: lankytojų sulaukta 49 465 (2015 m. – 61 437), išduota skaitytojams 172 346 egz. dokumentų (2015 m.- 238 553), registruotų vartotojų turėjome 10 105 (2015 m.- 12 553). Teisingumo dėlei reikėtų pasakyti, kad naujų vartotojų ataskaitiniais metais sulaukėme 535, tai yra panašiai, kaip ir pernai – 538. Buvo atidžiai peržiūrėtas skaitytojų registras ir ištinti duomenys tu, kas nesilankė 6 ar daugiau metų. Nemažėjo užsienio tyrėjų srautas: 2016 m. Retų spaudinių ir Rankraščių skyriuose saugomų dokumentų tyrinėti buvo atvykę 236 mokslininkai iš 13 pasaulio šalių.

Vienas pagrindinių LMAVB tikslų yra tenkinti mokslo visuomenės informacinius poreikius. Tad 2016 m. pagrindinis LMAVB uždavinys buvo: saugiai perkelti leidinius į saugyklą, nenutraukiant įprasto skaitytojų aptarnavimo, o tuo pačiu stengiantis kad neišsektų naujos informacijos šaltiniai. Komplektavimo skyrius 2016 m. į Pagrindinį LMAVB fondą sukolektavo 12 060 fiz. vnt. leidinių: 6 857 nacionalinių ir 5 133 užsieninius. Džiaugiamės, kad 2016 m. birželio 8 d. LR Vyriausybės Nutarimu Nr.590 „Dėl dokumentų privalomųjų egzempliorių skaičiaus ir jų perdavimo bibliotekoms“ buvo užtikrintas Privalomojo egzemplioriaus gavimas LMAVB. 2016 m. gauti 3 769 dokumentai iš šio komplektavimo šaltinio, kuris buvo pats gausiausias ataskaitiniais metais ir sudarė 31,4% visų sukolektuotų spaudinių, o 28,9% – nemokamai gauti spaudiniai, 26,1% – knygų mainai, 12,3% – periodikos prenumerata ir tik 1,3% sudaro pirkimai. Pirkimai – ypatingai reikalingas komplektavimo būdas, norint tikslingai papildyti bibliotekos fondus, aprūpinti skaitytojus naujausia informacija ir sėkmingai vykdyti knygų mainus su užsienio partneriais. Belieka pasidžiaugti, kad 2016 m. galėjome skirti nors ir ne daug, tik 12 849 Eur pirkimui, bet tai dvigubai daugiau, nei pernai – 5 163 Eur. Reikia pastebėti, kad šie metai pirmieji po kelių dešimtmečių, kai nelikome skolingi už spaudinių prenumeratą – už 2017 metams užsakytus Lietuvos ir užsienio periodinius leidinius sumokėta 22 783

Eur. Ši suma pernelyg kukli, atsižvelgiant į didelės mokslinės bibliotekos skaitytojų poreikius.

Nauja akademinės visuomenės karta vis dažniau nori skaityti periodinius leidinius virtualioje erdvėje. 2016 m. LMAVB prenumeravo 22 duomenų bazes, t.y. 2 DB daugiau, nei 2015 m. Po pertraukos vėl prenumeruojamas žurnalas Nature, pirmą kartą pradėta prenumeruoti el.knygų duomenų bazė EBSCO E-Book Academic Collection. 2-asis eMoDB.Lt projekto etapas baigėsi dar 2015-07-21, trečiasis etapas smarkiai vėlavo, nes Švietimo ir mokslo ministerija nebuvo laiku parengusi visų reikalingų dokumentų naujam projekto laikotarpiui. Trečiojo etapo finansavimo sutartis buvo pasirašyta tik 2016-09-20. Palyginus su pirmuoju projekto etapu, antrajame, nuo 2013 iki 2016 LMAVB skaitytojais buvo nepakankamai aprūpinti periodinius leidinius pateikiančiomis visatekstėmis DB. Kai kurias skaitytojų pageidaujamas DB pavyko atstatyti atstatyti trečiajame etape, bet vis dar trūksta Science Online, American Chemical Society, Environment Complete ir JSTOR.

Skaitytojus informacinius poreikius LMAVB tenkina, pasitelkdama ir naujausias informacines technologijas, ir savo darbuotojų profesionalias kompetencijas. 2015 m. įsisavinus Dspace informacinę sistemą, ataskaitinio laikotarpio pabaigoje LMAVB elektroniniame archyve jau buvo patalpinti 6629 dokumentai ir turėjome 417 registruotus vartotojus. Archyve talpinami LMAVB leidiniai, skaitmeninti bibliotekos fondo dokumentai, skaitmeninti rankraščiai, tarnybinis archyvas.

LMAVB skaitmenintus dokumentus peržiūrėjo VEPS portalo lankytojai:

	Knygos	Priodiniai leidiniai	Rankraščiai	Kartografija	Iš viso
Atsiųstų vaizdų skaičius	10 427	8 081	75 164	11 353	105 025
Atsiųstų aprašų skaičius	2 927	2 850	28 738	6 561	41 076
Atsiųstųjų aukščiausios raiškos vaizdų skaičius	-	-	-	2	2

Viena iš skaitytojų informacinių poreikių tenkinimo formų – bibliografinis informacinis darbas. 2016 m. LMAVB vartotojams buvo atsakyta į 8 539 žodines bibliografines užklausas, taip pat į 792 bibliografines užklausa raštu. Ypač sudėtingų užklausių sulaukia Rankraščių, Retų spaudinių skyriai. Sudėtingą bibliometrinių darbų atlieka Skyrius mokslo institutuose. Reikėtų atskirai išskirti labai aukštos kvalifikacijos šios srities specialistės Audrės Trumpienės veiklą: parengė 49 GTC mokslo darbuotojams skirtus bibliografinius sąrašus su įvairia bibliometriniu informacija, parengė GTC institutų mokslininkų ir tyrėjų darbų h indeksų ir citavimo ataskaitas iš Web of Science duomenų bazės, konsultavo mokslininkus, vedė seminarus ne tik LMAVB, bet ir visos Lietuvos bibliotekininkams.

LMAB specialistų kompetencijos, kvalifikacijos kėlimas 2016 m. buvo aptartas Mokslo tarybos posėdyje ir šiai veiklai pritarta. 7 mokslo daktarai, gausus būrys

kvalifikuotų specialistų dirbdami sutelktai, 2016 m. atliko didžiulį darbą mokslinėje tiriamojoje veikloje: apginta daktarinė disertacija (Gita Drungilienė); paskebti 26 moksliniai straipsniai; 18 informacinių straipsnių; 30 publikacijų; parengti ir perskaityti 26 pranešimai Lietuvoje ir užsienyje: Baltarusijoje, Danijoje, JAV, Prancūzijoje. Darbuotojai stažavosi Bulgarijoje, Čekijoje, Japonijoje. Parengti 8 moksliniai metodiniai dokumentai. 2016 m. biblioteka išleido:

1. **Albertas Kojalavičius-Vijukas. Šventasis Lietuvos Didžiosios Kunigaikštijos bei jai priklausančių provincijų giminių ir herbų vardynas** / iš lotynų kalbos vertė, sudarė, pratarmę ir straipsnį parašė Sigitas Narbutas.
2. **Atminimų sodai**: albumistikos etiudai ir Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos album amicorum katalogas / Rima Cicėnienė, Reda Griškaitė.
3. **Imunologijos raida Lietuvoje**: (trys amžiai: nuo empirinių užuominų apie atsparumą iki imuniteto tyrimų): mokslinė monografija / sudarė: Vytautas Antanas Tamošiūnas, Radvilė Malickaitė, Brigita Šitkauskienė, Birutė Railienė, Audronė Eidukaitė, Mykolas Mauricas.
4. **Jonas Basanavičius**: bibliografijos rodyklė / sudarė Jadvyga Kulikauskienė.
5. **Jūratė Stauskaitė. ESU**: bibliografijos rodyklė / sudarė Bronislava Kisielienė.
6. **Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių biblioteka, 2011-2012**: tęstinis straipsnių rinkinys.
7. **Kristijonas Donelaitis**: bibliografijos rodyklė / sudarė Daiva Narbutienė.

Visi leidiniai buvo išleisti iš projektinių lėšų, gavus dalinį finansavimą iš Lietuvos kultūros tarybos ir Lietuvos Mokslo tarybos. 2016 m. LMAVB projektinė veikla buvo labai plati.

Lietuvos kultūros tarybos finansuojami projektai 2016 m.:

1. **Užmirštasis Vilnius** – vadovas Egidijus Gotalskis. 2016 m. vyko trečiasis ir ketvirtasis projekto etapai, pirmieji du įvykdyti 2015 m. 2016 m. suskaitmeninta 50 istorinių žemėlapių ir 350 nuotraukų ir susietos su žemėlapiu, orientuojant pagal LKS-94 koordinacinių sistemą. Ketvirtajame etape įdiegta ir konfigūruota ArcGIS programinė įranga, sukurta ir publikuota interneto žemėlapių paslauga, sukurtos ir konfigūruotos interneto žemėlapių aplikacijos.
2. **Autografų fondas** – vadovas Alfredas Kulingauskas. 2347 rankraštiniai dokumentai skaitmeninti, aprašai informacinėje sistemoje įvesti naudojant MARC21 standartą.
3. **Istorinio rašytinio šaltinio kilmės tyrimas: Supraslio vienuolyno atvejis** – vadovė Birutė Giedraitienė. Tyrimų duomenys išanalizuoti, susisteminti ir saugomi Dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriuje skaitmeninėje ir popierinėje laikmenoje.
4. **Knygų įrišų kultūra XV-XVIII a. LDK teritorijoje**. I etapas. – vadovė Gražina Smaliukienė. Duomenys sukaupti ištyrus LMAVB Retų spaudinių skyriaus Lituanikos

fonde saugomus Vilniaus akademijos spaustuvės XVII a. įrašus. Rezultatai pateikti LMAVB Dspace atviro kodo informacinėje sistemoje.

Dalyvauta kitų institucijų vykdomuose projektuose:

1. Mickevičiaus kolekcijos dokumentų restauravimas, konservavimas ir aktualizavimas – vadovė Laura Juchnevič, Vilniaus apskrities Adomo Mickevičiaus viešoji biblioteka. Projekte dalyvavo 4 dokumentų konservavimo ir restauravimo skyriaus darbuotojos.

2. Lietuvių literatūros ir tautosakos institute – tęstinis projektas **Martyno Ludviko Rėzos Kūrybos tyrimas ir publikavimas** (projektas finansuojamas Lietuvos mokslo tarybos)-vertimai iš lotynų kalbos – Violeta Radvilienė.

LMAVB taip pat vykdė Lietuvos mokslo tarybos finansuojamą sklaidos projektą **Pranciškaus Skorinos Rusėniškajai Biblijai – 500** - vadovas dr. Sigitas Narbutas. Šiame projekte dalyvauja Baltarusijos, Čekijos, Lietuvos mokslininkai.

ES SF projekto **Duomenų bazės „Lituanistika“ plėtra** naujajame etape, prasidėjusiame 2016-05-02, dirba 6 LMAVB darbuotojos.

Nežiūrint visų sunkumų kraustant fondus, LMAVB buvo atvira visiems, besidomintiems Bibliotekos istorija, unikaliais rinkiniais. 2016 m. LMAVB priėmė 114 ekskursijų (1023 ekskursantai), įvyko 11 teminių vakarų (dalyvavo 445 asm.), 600 asm. atvyko į 12 viešųjų paskaitų, buvo organizuoti 6 parodų atidarymai (269 dalyviai) Komunikacijos skyrius 2016 m. vėl atliko milžinišką darbą, viešindamas LMAVB veiklą: parengti 37 pranešimai žiniasklaidai, parengtos 9 radijo ir 10 TV laidų, pristatančių Bibliotekos rinkinius ir projektus. Skyrius 2016 m. daugiau dėmesio skyrė tarpinstituciniam bendradarbiavimui, įgyvendinant bendrus projektus. Buvo organizuotos bendros parodos, vakarai su Gudų draugija, Tautinių mažumų departamentu, Kultūros paveldo departamentu, Vilniaus pilių valstybiniu kultūriniu rezervatu, Lietuvos nacionaliniu muziejumi, Vilniaus universiteto biblioteka, Etninės kultūros centru, VU Istorijos fakultetu, Vilniaus Šeškinės darželiu. Socialinės akcijos Bibliotekų savaitės metu buvo surinktos ir paaukotos lėšos Vilniaus Šilo specialiosios globos namams.

2016 m. LMVB veikla nebuvo finansuojama pakankamai. Ypač trūko lėšų naujų spaudinių komplektavimui, naujos kompiuterinės technikos diegimui. Kiek leido Bibliotekos finansinės išgalės, stengtasi atnaujinti iš rikiuotės išėjusius darbuotojų kompiuterius (nupirkti 7 monitoriai, 22 sisteminiai blokai, 7 spausdintuvai, 1 skeneris), atnaujinta Praėjimo vartelių programa, parengta nuolatinė jų priežiūros darbų sutartis. Dėl prasidėjusių saugyklų pastato griovimo darbų buvo pažeistos ir senojo pastato komunikacijos – avarijos metu Biblioteka patyrė didelių nuostolių: sudegė 8 kompiuteriai.

Valstybės biudžetas per asignavimų valdytoją LMAVB veiklai 2016 m. skyrė 2267840 Eur.